

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta
Studijní obor: Hospodářská politika

Dohled nad finančním trhem v ČR

Seminární práce

Lukáš Kovačik
UČO: 135006

Brno, říjen 2007

Obsah:

<u>Úvod:</u>	3
<u>Finanční trh</u>	3
<u>Regulace a dohled</u>	4
<u>Historie dohledu</u>	4
<u>Sloučení pod ČNB</u>	6
<u>Dohled ČNB</u>	6
<u>Výbor pro finanční trh</u>	8
<u>Rozdělení dohledu podle jednotlivých odvětvích na finančním trhu:</u>	9
<u>Bankovní dohled</u>	9
<u>Basel II</u>	9
<u>Dohled v pojišťovnictví</u>	10
<u>Solvency II</u>	10
<u>Dohled nad kapitálovým trhem</u>	11
<u>Dohled v penzijním připojištění</u>	11
<u>Dohled nad družstevními záložnami</u>	12
<u>Devizový dohled</u>	12
<u>Supervisory disclosure</u>	12
<u>Dohled podle zákona zahrnuje:</u>	12
<u>Příprava nového zákona o dohledu nad finančním trhem:</u>	13
<u>Závěr:</u>	14
<u>Seznam literatury:</u>	15

Úvod:

Cílem moji seminární práce je seznámit vývojem a problematikou dohledu nad finančním trhem v České republice. Kdo a jakými dostupnými prostředky tento dohled vykonává? Co všechno můžeme pod dohled nad finančním trhem zahrnout? A také jakými způsoby dochází k integraci s EU.

Finanční trh

Finanční trh je takový trh, na kterém se kupuje a prodává specifické zboží, finanční dokumenty (tj. cenné papíry, různorodé záznamy a doklady, kterými jsou dokumentovány finanční závazky). Cena je určena nabídkou a poptávkou, jako na každém jiném trhu, ale na finančním trhu jsou určeny i úrokové sazby. Zprostředkování nabídky a poptávky se realizuje prostřednictvím peněžních ústavů různého typu a peněžních burz. Základním smyslem existence finančního trhu je shromáždit veškeré volné peněžní prostředky ve společnosti a alokovat je do míst, které přinesou jejich zhodnocení. Jsou umísťovány do oblastí, kde je možno očekávat nejvyšší zisk.

Finanční trhy jsou vysoce konkurenčními. Tržní mechanismus se na finančním trhu uplatňuje specificky, vždyť také finanční operace a dokumenty mají celou řadu specifík. I u nás vystupuje na finančním trhu vysoký počet subjektů. Konkurenci omezuje stát a také monopolní postavení některých finančních institucí. Finanční dokumenty zajišťují likviditu trhu. Finanční trh je také někdy definován jako mechanismus, kterým se transformují zdroje od věřitelů k dlužníkům, usměrňuje tok finančních dokumentů, ukazuje možnosti kde a jak získat kapitál nebo jak vlastní prostředky výhodně investovat, snižuje náklady na investice, zajišťují likviditu investorům a korporacím. Jsou zdrojem informací, šíří je a shromažďují.

Finanční trhy lze klasifikovat podle celé řady hledisek, ale nejběžnějším rozdělením je rozdělení na trh peněžní a trh kapitálový. Trh peněžní je trhem, na kterém se obchoduje s krátkodobými finančními dokumenty, hlavně s rezervními penězi, tzn. penězi centrální banky. Jejich doba splatnosti nepřesahuje 1 rok. Na straně nabídky jsou hlavně krátkodobé dluhopisy a směnky, na straně poptávky pak dočasně volné krátkodobé prostředky, jimiž disponují banky a snaží se je zhodnotit.

Regulace a dohled

Regulace: jsou to určitá předem stanovená pravidla pro chování jednotlivých ekonomických subjektů na trhu. Subjekty mohou být jak jednotlivci tak samotné firmy.

Dohled: můžeme ho definovat jako dodržování určitých norem a dále uplatnění sankcí při nedodržení daných norem. Dohled, jinak také dozor, je nezávislá kontrola, která kontroluje to, jak a do jaké míry jsou pravidla dodržována. Díky tomuto vznikl určitý státní nebo nezávislý dozorčí orgán, který výše uvedené skutečnosti zajišťuje

Historie dohledu

Komise pro cenné papíry (KCP) byl ústřední orgán státní správy, který existoval v České republice od 1. dubna 1998 do 31. března 2006. Úkolem Komise pro cenné papíry byl výkon státního dozoru nad kapitálovým trhem.

Komise pro cenné papíry vznikla na základě zákona č. 15/1998 Sb. a převzala činnosti, které do té doby vykonávalo Ministerstvo financí České republiky. Měla pětičlenné vedení v čele s předsedou. Odvolávat či jmenovat členy mohl jen prezident na návrh vlády, jejich funkční období bylo pětileté. Posláním komise bylo starat se o rozvoj a ochranu kapitálového trhu. Jako hlavní cíle si stanovila ochranu investorů, rozvoj kapitálového trhu a osvětu a informovanost veřejnosti.¹

Při své činnosti Komise sledovala zejména naplnění těchto cílů:

¹]. Dostupný na WWW <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/500967-komise-pro-cenne-papiry>

- ochrana investorů

Důvěra investorů je zásadní pro jakýkoli úspěšný kapitálový trh. Pouze pokud je naplněna, jsou účastníci a investoři ochotni obchodovat na kapitálovém trhu a využívat služeb jeho institucí, což vede k jeho rozvoji. Udržení této důvěry závisí jak na zachování vlastní stability kapitálového trhu, tak i na oprávněném očekávání, že stabilní zůstane.

- transparentnost trhu

Pro správné investiční rozhodnutí musí mít investor k dispozici všechny relevantní informace. Jedná se zejména o informace od emitenta cenného papíru, informace o hospodářských výsledcích emitenta, informace o uskutečněných obchodech s daným cenným papírem na veřejném trhu i mimo něj apod.

- boj s finanční kriminalitou

praní špinavých peněz ,podvody a nepoctivé jednání, včetně elektronické finanční kriminality a podvodného marketingu ,kriminální chování na trhu včetně obchodování s využitím důvěrných informací

zkreslování informací či výsledků hospodaření.

- příprava českého kapitálového trhu na integraci do struktur Evropské unie,
- vzdělávání investorů a podpora emisní aktivity společností

Mnoho investorů, zejména drobných, nerozumí dobře kapitálovému trhu, nabízeným produktům a službám a dostatečně si neuvědomuje rizika spojená s investováním na kapitálovém trhu. V důsledku toho mohou nesprávně investovat.

Můžeme se i podívat jak vypadal dozor nad finančním trhem v roce 2003. Tento dozor prováděly následující instituce:

Česká národní banka – bankovní dohled

Komise pro cenné papíry –dohled nad kapitálovým trhem

Ministerstvo financí –dohled nad pojišťovnamí, penzijními fondy

Úřad pro dozor nad spořitelními a úvěrovými družstvy -Spořitelní a úvěrová družstva

Sloučení pod ČNB

1.dubna 2006 došlo ke sloučení bankovního dohledu vykonávaného do té doby Českou národní bankou s dozorem nad kapitálovým trhem Komise pro cenné papíry, dozorem v pojišťovnictví a penzijním připojištění vykonávaným Ministerstvem financí a Úřadem pro dohled nad družstevními záložnami. V současné době je dohled nad celým finančním trhem prováděn v České národní bance.²

ČNB je ústřední bankou České republiky a orgánem vykonávajícím dohled nad finančním trhem. Má postavení veřejnoprávního subjektu se sídlem v Praze. Jsou jí svěřeny kompetence správního úřadu v rozsahu stanoveném zákonem. Hospodaří samostatně s odbornou péčí s majetkem, který jí byl svěřen státem. Do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.³

ČNB rovněž podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády, pokud není tento vedlejší cíl v rozporu s cílem hlavním. V souladu s ním určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním, družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a devizový dohled. Dále provádí činnost podle zákona o ČNB a dalších právních předpisů.⁴

Dohled ČNB

Na konci roku 2006 podléhalo dohledu ČNB celkem 24 bank a stavebních spořitelen, 20 družstevních záložen, 33 pojišťoven, 13 investičních společností, 11 penzijních fondů, 9 depozitářů, 77 otevřených podílových fondů, 33 nebankovních obchodníků s cennými papíry a téměř 3 000 nebankovních devizových míst. V omezeném rozsahu ČNB dohlížela rovněž 28 zahraničních poboček bank a pojišťoven ze států EU/EHP a jednu nově založenou pobočku pojišťovny ze státu mimo EU/EHP. ČNB také vykonává dohled nad regulovanými trhy (Burza cenných papírů Praha, a. s., a RM-systém, a. s.). Kromě toho ČNB schvaluje dokumenty v souvislosti s novými emisemi cenných papírů (emisní podmínky dluhopisů, prospekty cenných papírů), uděluje souhlasy s uveřejněním nabídek převzetí, souhlasy k uplatnění práva výkupu účastnických cenných papírů, vydává povolení k činnosti makléře a provádí registraci investičních a pojišťovacích zprostředkovatelů.⁵

² Dostupný na WWW <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/500967-komise-pro-cenne-papiry>

³ Dostupný na WWW http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_n%C3%A1rodn%C3%AD_banka

⁴ Dostupný na WWW http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_n%C3%A1rodn%C3%AD_banka

⁵ Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem,

Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dnft_zpravy/download/dnft_2006_cz.pdf

Stejně jako v předchozích letech byl praktický výkon dohledu v roce 2006 založen na kombinaci průběžného dohledu regulovaných subjektů na dálku a provádění komplexních či dílčích kontrol na místě. Dohled na dálku pomáhá na základě veškerých dostupných informací vytvářet komplexní obraz o finanční situaci dohlížených subjektů a umožňuje identifikovat potenciální nedostatky a rizika, která jsou výchozím signálem pro provedení kontroly na místě. Při kontrolách na místě je posuzován způsob, jakým kontrolovaný subjekt identifikuje, měří a řídí podstupovaná rizika, a je ověřována účinnost vnitřního kontrolního systému. Významnou oblastí, kterou se dohled na místě v roce 2006 zabýval, bylo prověřování připravovaných pokročilých přístupů k výpočtu kapitálových požadavků v rámci nového konceptu Basel II.

Výkon dohledu na dálku spočívá jednak v průběžném sledování činnosti a hospodaření jednotlivých subjektů působících na finančním trhu a jednak ve vyhodnocování vývoje trhu jako celku včetně jeho dílčích segmentů. Základním zdrojem informací jsou jednotlivými subjekty pravidelně zasílané výkazy a hlášení na individuálním a v některých případech též konsolidovaném základě. Požadovaná frekvence a způsob jejich zasílání do ČNB se dosud mezi jednotlivými segmenty trhu významně liší. V rámci postupující integrace dohledových činností je však snaha o jejich postupné sblížení, a to jak jejich obsahu, tak způsobu reportování do ČNB. Kromě pravidelných výkazů jsou k průběžnému hodnocení vývoje subjektů a trhu využívány veškeré další dostupné informace z řady různých zdrojů, např. účetních závěrek, výročních zpráv, auditorských zpráv, informace o zjištěních z kontrol na místě či informačních návštěv, veřejné prezentace a tiskové zprávy subjektů apod.⁶

Dohled na dálku pomáhá vytvářet komplexní obraz o finanční situaci dohlížených subjektů finančního trhu a umožňuje identifikovat potenciální nedostatky a rizika, která jsou výchozím signálem pro provedení kontroly na místě.⁷

Výbor pro finanční trh

Výbor sleduje a projednává:

- a) obecné koncepce, strategie a přístupy k dohledu nad finančním trhem,

⁶ Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem,
Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dnft_zpravy/download/dnft_2006_cz.pdf

⁷ Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem,
Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dnft_zpravy/download/dnft_2006_cz.pdf

- b) významné nové trendy na finančním trhu, v jeho dohledu nebo regulaci,
 - c) systémové otázky finančního trhu a výkonu dohledu nad ním,
- a to vnitrostátní i mezinárodní povahy.

Výbor má 7 členů, kterými jsou:

- a) předseda Výboru, místopředseda Výboru a další člen Výboru, zvolení rozpočtovým výborem Poslanecké sněmovny na návrh profesních a zájmových organizací sdružujících účastníky finančního trhu a po vyjádření České národní banky a Ministerstva financí,
- b) člen bankovní rady jmenovaný a odvolávaný bankovní radou,
- c) dva vedoucí zaměstnanci Ministerstva financí jmenovaní a odvolávaní ministrem financí,
- d) finanční arbitr⁸

Výbor je oprávněn předkládat bankovní radě stanoviska a doporučení v oblastech, uvedených v odstavci 1, a v těchto případech je předseda Výboru a v jeho nepřítomnosti místopředseda Výboru oprávněn účastnit se projednávání stanoviska nebo doporučení Výboru v bankovní radě. Obdobná stanoviska a doporučení je Výbor oprávněn předkládat i Ministerstvu financí.

Rozdělení dohledu podle jednotlivých odvětvích na finančním trhu:

Bankovní dohled

Dohled v pojišťovnictví

Dohled nad kapitálovým trhem

Dohled v penzijním připojištění

Dohled nad družstevními záložnami

⁸ Jednací řád Výboru pro finanční trh

Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/vybor_financni_trh/jednaci_rad.pdf

Bankovní dohled

Bankovní dohled stanoví rámec pro obezřetné podnikání bank a kontroluje jeho dodržování. Činnost bank podléhá zákonu č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Na základě zmocnění v tomto zákoně ČNB vydává opatření a vyhlášky, které obsahují podmínky pro vstup do bankovního sektoru a obezřetnostní pravidla v jednotlivých oblastech podnikání bank.

V této sekci jsou uvedeny informace o postavení bankovního dohledu, jeho hlavních cílech a pravomocech, informace o hodnocení bankovního dohledu mezinárodními institucemi, dohody o spolupráci se zahraničními regulátory, stanoviska ČNB k zásadním materiálům z oblasti bankovníctví, výklad ČNB k jednotné bankovní licenci, návrh právního předpisu implementujícího Basel II aj.⁹

Basel II

NOVÁ BASILEJSKÁ KAPITÁLOVÁ DOHODA (BASEL II)

Česká národní banka pokračovala v roce 2006 v činnostech souvisejících se zavedením nové kapitálové koncepce označované nejčastěji jako „Basel II“. První návrh nové koncepce vypracoval v roce 1999 Basilejský výbor pro bankovní dohled (BCBS),⁵ poslední aktualizovanou verzi zveřejnil BCBS v listopadu 2005 pod názvem „Mezinárodní konvergence měření kapitálu a kapitálových standardů“ (International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards). Cílem Basel II je podpora stability finančního systému a konkurenčního prostředí na trhu finančních služeb a také posílení odpovědnosti managementu banky. Klade důraz na přesnější měření rizik a na podporu zlepšování řízení rizik v bankách. Na základě citlivějšího měření rizik mohou banky lépe a efektivněji využít kapitál k jejich pokrytí. Nově se zavádí kapitálový požadavek k operačnímu riziku a kapitálový požadavek k úvěrovému riziku je možno stanovit přesněji. Nová pravidla jsou komplexnější, nabízejí větší škálu možností pro měření podstupovaných rizik umožní bankám přiblížit interní systémy měření a řízení rizik regulačním pravidlům a pokrývají nejen riziko banky (na sólo bázi), ale i riziko celé bankovní skupiny na bázi konsolidované. Basel II je založen na třech základních pilířích. Použité přístupy pro měření rizik a stanovení kapitálového požadavku pro úvěrové, tržní a operační riziko jsou obsaženy v 1. pilíři. V rámci 2. pilíře jsou hodnocena především veškerá významná rizika a dostatečnost kapitálu. Základní princip spočívá v tom, že banka zavede

⁹ Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/

odpovídající vnitřní procesy pro stanovení, průběžné posuzování a udržování svého vnitřně stanoveného kapitálu vzhledem k podstupovanému riziku. Orgán dohledu posoudí tyto procesy a jejich výstupy a má (kromě jiných opatření k nápravě) právo požadovat zvýšení kapitálu nad úroveň kapitálového požadavku stanoveného bankou podle 1. pilíře, tj. nad minimální úroveň odpovídající součtu jednotlivých kapitálových požadavků ke krytí rizik. Limit kapitálové přiměřenosti 8 % hodnoty rizikově vážených aktiv bude nadále považován za absolutní minimum. Ve 3. pilíři je upraveno posílení tržní disciplíny a dosahování transparentnosti trhu prostřednictvím výkaznictví a povinnosti komplexního zveřejňování relevantních informací bankami.¹⁰

Dohled v pojišťovnictví

V souvislosti s integrací dohledů nad finančním trhem do České národní banky (ČNB) ukončil ke dni 31. 3. 2006 Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění Ministerstva financí svou činnost. Dosavadní působnost Ministerstva financí vyplývající ze zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně souvisejících zákonů, ve znění účinném do 1. 4. 2006, přešla na Českou národní banku.¹¹

Solvency II

Pojišťovací sektor má v zavádění nové kapitálové koncepce na evropské úrovni za bankovním sektorem určité zpoždění. Zatímco legislativa zavádějící Basel II byla na úrovni EU definitivně přijata již v průběhu roku 2006, obdobná směrnice pro evropské pojišťovnictví, označovaná jako Solvency II, se teprve tvoří na základě výzvy Evropské komise a jí vydaného Rámce pro konzultaci o Solvency II¹¹ novelizovaného naposledy v dubnu 2006. Důležitým krokem při přípravě Solvency II je kodifikace stávajících směrnic pro pojišťovnictví (zejména tzv. životní směrnice, neživotní směrnice, směrnice o zajištění, směrnice o doplňkovém dohledu nad pojišťovnami ve skupině, směrnice o restrukturalizaci a likvidaci pojišťoven atd.) do jednoho konceptu, který bude tvořit základ nové rámcové směrnice.

Základní východiska pro nová pravidla a dohled nad nimi jsou stanovena obdobně jako pro Basel II. Systém bude založen na třech pilířích obdobných jako v bankovním sektoru. Bude obsahovat kvantitativní požadavky, kvalitativní požadavky dohledu a dále vykazování a zveřejňování informací. Kvantitativní požadavky v prvním pilíři určí zejména způsob výpočtu technických rezerv a kapitálové požadavky, které budou kalkulovány buď pomocí standardního vzorce, nebo interních modelů schvalovaných dohledem. Druhý pilíř stanoví pravomoci a odpovědnosti dohledu, určí dohledovým orgánům pravidla, podle nichž budou

¹⁰ Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem,
Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dnft_zpravy/download/dnft_2006_cz.pdf

¹¹ Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dohled_pojistovny/

dohlížet jednotlivé subjekty, posuzovat systém vyhodnocování a řízení rizik, vnitřní kontrolní systémy, kvalifikovanost osob ve vedení atd. Na základě zjištění budou přijímána opatření k nápravě, včetně vyššího požadavku na kapitál. V rámci třetího pilíře bude posílena tržní disciplína a transparentnost trhu na základě výkaznictví a povinnosti zveřejňování informací dohlíženými subjekty.¹²

Dohled nad kapitálovým trhem

V souvislosti s integrací dohledu nad finančním trhem do České národní banky (ČNB) ukončila ke dni 31. 3. 2006 Komise pro cenné papíry svoji činnost. Veškerou její agendu převzala od 1. 4. 2006 ČNB.¹³

Dohled v penzijním připojištění

V souvislosti s integrací dohledů nad finančním trhem do České národní banky (ČNB) ukončil ke dni 31. 3. 2006 Úřad státního dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění Ministerstva financí svou činnost. Dosavadní působnost Ministerstva financí ČR vyplývající ze zákonů a dalších právních předpisů, týkající se penzijních fondů, přechází 1. dubna 2006 na ČNB. To ale neplatí pro agendu kontroly státního příspěvku na penzijní připojištění, která i nadále zůstává v působnosti Ministerstva financí ČR (podle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem.)¹⁴

Dohled nad družstevními záložnami

V souvislosti s integrací dohledů nad finančním trhem do České národní banky (ČNB) ukončil ke dni 31.3.2006 Úřad pro dohled nad družstevními záložnami svoji činnost. Dosavadní působnost Úřadu přešla od 1.4.2006 na Českou národní banku, sekci bankovní regulace a dohledu.¹⁵

Devizový dohled

Hlavním účelem devizové regulace je ochrana platební bilance státu a jeho devizového hospodářství.

¹² Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem,
Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dnft_zpravy/download/dnft_2006_cz.pdf

¹³ Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dohled_kapitalovy_trh/

¹⁴ Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dohled_penzijni_fondy/

¹⁵ Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/dohled_dz/

Tento cíl s postupující liberalizací českých finančních trhů ustupuje do pozadí a stále významnějším cílem se stává ochrana práv těch účastníků, kteří na devizový trh vstupují prostřednictvím subjektů podnikajících na základě devizového zákona.

Stále také stoupá role devizové regulace jako významného prostředku k zamezení nebo odhalování legalizace výnosů z trestné činnosti.¹⁶

Supervisory disclosure

Tento typ dohledu souvisí s respektováním směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/48/ES ze dne 14. června 2006 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o jejím výkonu (přepřacované znění) a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/49/ES ze dne 14. června 2006 o kapitálové přiměřenosti investičních podniků a úvěrových institucí (přepřacované znění). Článek 144 směrnice 2006/48/ES stanoví explicitní požadavky na zveřejňování pro národní orgány dohledu. Pro poskytnutí potřebných informací pro jednotlivé subjekty vydal Evropský výbor bankovních orgánů dohledu informační materiály které jsou k nalezení na <http://www.c-eps.org/pdfs/GL05.pdf>.

Dohled podle zákona zahrnuje:

- a) bankami, pobočkami zahraničních bank, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pobočkami zahraničních institucí elektronických peněz a jinými osobami, které vydávají elektronické peníze, podle zvláštních právních předpisů¹⁷ a nad bezpečným fungováním bankovního systému,
- b) obchodníky s cennými papíry, emitenty cenných papírů, centrálním depozitářem, jinými osobami vedoucími evidenci investičních nástrojů, investičními společnostmi, investičními fondy, provozovateli vypořádacích systémů, organizátory trhů s investičními nástroji a dalšími osobami, o nichž tak stanoví zvláštní právní předpisy upravující oblast podnikání na kapitálovém trhu¹⁸
- c) pojišťovnami, zajišťovnami, penzijními fondy a dalšími osobami působícími v oblasti pojišťovnictví a penzijního připojištění podle zvláštních právních předpisů¹⁹
- d) bezpečným, spolehlivým a efektivním fungováním platebních systémů podle zvláštního právního předpisu
- e) činností jiných osob, které mají povolení podle zvláštních právních předpisů

¹⁶Dostupný na WWW http://www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/devizovy_dohled/

¹⁷ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, ve znění pozdějších předpisů, část třetí zákona č. 124/2002 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ zákona č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojišťovacích událostí.

(2) Dohled zahrnuje

- a) rozhodování o žádostech o udělení licencí, povolení a předchozích souhlasů podle zvláštních právních předpisů,
- b) kontrolu dodržování podmínek stanovených udělenými licencemi a povoleními,
- c) kontrolu dodržování zákonů, jestliže je k této kontrole Česká národní banka tímto zákonem nebo zvláštními právními předpisy zmocněna, a kontrolu dodržování vyhlášek a opatření vydaných Českou národní bankou,
- d) získávání informací potřebných pro výkon dohledu podle zvláštních právních předpisů a jejich vymáhání, ověřování jejich pravdivosti, úplnosti a aktuálnosti,
- e) ukládání opatření k nápravě a sankcí podle tohoto zákona nebo zvláštních právních předpisů,
- f) řízení o správních deliktech a přestupcích.

(3) Česká národní banka vykonává nad osobami uvedenými v odstavci 1 též dohled na konsolidovaném základě nebo ve skupině a doplňkový dohled nad těmito osobami ve finančních konglomerátech v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy²⁰

Příprava nového zákona o dohledu nad finančním trhem:

Tento zákon by mělo nejpozději do konce prvního čtvrtletí 2008 předložit Ministerstvo Financí vládě.

Jeho základní východiska by měly být:

1 jednotná právní úprava postupů České národní banky při výkonu dohledu nad finančním trhem, resp. při výkonu jejích pravomocí v oblasti finančního trhu.

V současnosti je právní úprava dohledu vykonávaného Českou národní bankou rozptýlena v různých zákonech upravujících jednotlivé sektory finančního trhu. Jedná se zejména o následující zákony: zákon o dohledu v oblasti kapitálového trhu, zákon o bankách, zákon o spořitelních a úvěrních družstvech, zákon o platebním styku, zákon o pojišťovnictví, zákon o penzijním připojištění se státním příspěvkem a řadu dalších. Zákon o České národní bance obsahuje jen minimum konkrétních ustanovení upravujících otázky výkonu dohledu.²¹

2. Budoucí zákon o dohledu nad finančním trhem by neměl obsahovat zcela komplexní úpravu všech právních institutů, které se při výkonu dohledu nad finančním trhem vyskytují.²²

20 Zákon č. 377/2005 Sb., o doplňkovém dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech a o změně dalších zákonů (zákon o finančních konglomerátech), zákon č. 21/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví).“

²¹ Dostupný na WWW http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Verejna_diskuse_II_2007-ZDFT-vychozi_material_ke_konzultaci_pdf.pdf

²² Dostupný na WWW http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Verejna_diskuse_II_2007-ZDFT-vychozi_material_ke_konzultaci_pdf.pdf

3. Budoucí zákon by měl vycházet ze zásady obsahové kontinuity právní úpravy dohledu nad finančním trhem. Instituty, které se v dosavadní právní úpravě osvědčily, by měly být po případném zobecnění pro oblast celého finančního trhu převzaty i do nové právní úpravy. Ve vlastním způsobu výkonu dohledu by přijetím zákona neměly nastat žádné dramatické změny, tím méně takové, které by byly i jen na určitou dobu omezily nebo znesnadnily výkon dohledu.²³

4. Při přípravě budoucího zákona bude možno vzít v úvahu také zahraniční zkušenosti, a to zejména těch zemí, které procesní postupy při výkonu dohledu nad finančním trhem kodifikovaly v jediném zákoně.²⁴

Závěr:

Podle získaných informací si myslím, že sloučením Komise pro cenné papíry, dozorem v pojišťovnictví a penzijním připojištění vykonávaným Ministerstvem financí a Úřadem pro dohled nad družstevními záložnami došlo ke zjednodušení tohoto systému. Různé pravomoci těchto sdružení se překrývaly a některé z pravomocí nebyly zahrnuty nikde. Tímto krokem přešly všechny pravomoci pod jeden orgán. Určitě také došlo ke snížení administrativních nákladů.

Seznam literatury:

1. Zpráva o výkonu dohledu nad finančním trhem 2006
2. Jednací řád Výboru pro finanční trh
3. Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách
4. Zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro cenné papíry a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů

²³ Dostupný na WWW http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Verejna_diskuse_II_2007-ZDFT-vychozi_material_ke_konzultaci_pdf.pdf

²⁴ Dostupný na WWW http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Verejna_diskuse_II_2007-ZDFT-vychozi_material_ke_konzultaci_pdf.pdf

6. Zákon č. 377/2005 Sb., o doplňkovém dohledu nad bankami, spořitelními a úvěrními družstvy, institucemi elektronických peněz, pojišťovnami a obchodníky s cennými papíry ve finančních konglomerátech

7. zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu

8. zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví).

9. <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/500967-komise-pro-cenne-papiry>

10. http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_n%C3%A1rodn%C3%AD_bank

11 http://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cesk%C3%A1_n%C3%A1rodn%C3%AD_bank

12. <http://www.cnb.cz/>

13. http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Verejna_diskuse_II_2007-ZDFT-vychozi_material_ke_konzultaci_pdf.pdf